

Kommunerna missar värdefulla framtidsutsikter för unga

Att få fler unga människor att välja ett yrke inom jord, djur, skog och trädgård är nödvändigt i omställningen till ett hållbarare och säkrare samhälle. Det är också här jobben finns. Studievägledare och kommuner spelar en avgörande roll i detta arbete. Idag stjälper de ofta mer än hjälper.

Ett jobb i det gröna näringslivet ger säkrare livsmedelsförsörjning och tillväxt både på landsbygden och i Sverige som helhet. Branscher som till exempel trädgård och skog har stort behov av kompetent personal och det finns dessutom en växande tjänstesektor som rör djurvård, odling och naturupplevelser. En naturbruksutbildning ger i hög grad jobb efter studierna, det visar en enkät bland avgångseleverna vid Vretagymnasiet där 76 % procent svarar att de har ett jobb att gå till efter sin examen.

Trots ett växande samhällsbehov och goda utsikter för arbete efter studierna tappar landets naturbruksskolor elever, inte minst på grund av oinformerade studievägledare och felinformerade kommuner. Detta beror delvis på den nya läroplanen Gy 2011, som gjorde skillnad mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program. Elever som vill ha möjlighet att läsa vidare efter gymnasieprogrammet uppmuntras idag att välja andra program än naturbruksprogrammet. Informationen de får om att naturbruksutbildningen inte är högskoleförberedande är felaktig. Naturbruksprogrammet kan vara såväl yrkes- som högskoleförberedande beroende på vilka kurser eleven väljer.

Här spelar studie- och yrkesvägledarna en viktig roll i att ge högstadiel elever korrekt information om naturbruksprogrammet och vilka möjligheter det ger. Studievägledarna styrs i hög grad av kommunerna. Kommuner som ogärna släpper naturbrukselever till en annan kommuns skola eller till en friskola, bland annat genom att säga nej till inackorderingsbidrag och därmed begränsa elevens valmöjligheter. Vi vill att elever som önskar gå en specifik yrkesutgång som saknas i den egna kommunen, t.ex. djursjukvård eller jakt och viltvård, ska ges möjlighet att blir mottagen som sökande i första hand vid den skola som erbjuder yrkesutgången, något som inte erbjuds idag.

Naturbruksprogrammet skulle också gynnas av riksintag genom att en skola då får hela landet som rekryteringsbas. Riksintag får stöd i Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15). Utredningen slår fast utbildningens betydelse för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring och anser att en ökad nationell samordning bör övervägas.

Kompetensförsörjningen i det gröna näringslivet måste fungera. Det är dessa näringar som står för matförsörjningen och för hållbar tillväxt i hela landet. Personer med naturbruksutbildning kommer att bli än mer eftertraktade i framtiden. Unga människor som ska välja yrke och skola och som överväger naturbruksprogrammet ska inte begränsas av kommuner och studievägledare som inte har tillräcklig kännedom om gröna utbildningar, det gröna näringslivet och dess arbetsmarknad. Genom att uppmuntra elever som är intresserade att söka naturbruksskolor bidrar kommuner och studievägledare till att ge arbetsmarknaden den arbetskraft som behövs, att trygga matförsörjningen och till en omställning till ett hållbart samhälle.

Artikeln är framtagen i ett samarbete inom Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Ung i Gröna Näringar

Simon Wancke, Trosa
Johanna Svensson, Virestad
Martin Anderberg, Lagan
Märta Jansdotter, Bokenäs
Matilda Göransson, Långbo
Hanna Österberg, Stockholm